

Тия количества се отнасят за годината 1926, началната такава, откогато Главната дирекция на статистиката е започнала да събира сведения за сръднитъ пазарни цени на едро. Сжщитъ количества сж записани въ таблица 1, на стр. 303.

Тукъ трѣбва да се отбележи, че, изобщо взето, оборотнитъ количества за различнитъ години сж различни. Самитъ разлики, обаче, мжчно се установяватъ, защото, както се видѣ по-горе, изчислението на реченитъ количества се прави много трудно. Едновременно съ това, трѣбва да се каже, че, отъ многобройнитъ до сега опити, пъкъ и по теоретически пжтъ, може да се докаже, че малката промѣна въ количествата за отдѣлнитъ стоки за две различни години не се проявява значително въ резултата. По тия, именно, причини установенитъ веднъжъ количества за даденъ моментъ, или година, се оставятъ като константни (постоянни) величини за следващитъ моменти: месеци, години и пр. Така, напр., показанитъ въ горната таблица оборотни количества, които се отнасятъ за 1926 год., се приематъ за такива и за следващитъ години. Това именно постоянство допуща, щото пресмѣтането на въпроснитъ количества за повечето стоки да се извлича като сръдно-годишно за нѣколко години. Въ такъвъ случай ексorbitантнитъ отклонения, каквито сж, напр., отклоненията при производството на зърнени храни въ крайно неблагоприятни години, се отстраняватъ по единъ до голѣма степен рационаленъ начинъ.

Ако, следъ това, така установенитъ количества за предварително избранитъ стоки:

$a_1, a_2, a_3, a_4 \dots a_n$, дето n въ нашия случай е равно на 56, означимъ съ

$q_1, q_2, q_3 \dots q_n$, а съответнитъ цени за началната година — съ

$oP_1, oP_2, oP_3, oP_4 \dots oP_n$, то оборотната стойность, която съответствува на общия „уровень на ценитъ“ за сжщия моментъ ще бжде

$$oP_1 q_1 + oP_2 q_2 + oP_3 q_3 + oP_4 q_4 + \dots + oP_n q_n = \sum_{i=1}^{i=n} oP_i q_i, \text{ а}$$

съответната такава за единъ последующъ моментъ, въ който съответнитъ цени сж

$$kP_1, kP_2, kP_3, kP_4 \dots kP_n, \text{ ще бжде}$$

$$kP_1 q_1 + kP_2 q_2 + kP_3 q_3 + kP_4 q_4 + \dots + kP_n q_n = \sum_{i=1}^{i=n} kP_i q_i, \text{ дето } i = 1, 2, 3, 4, \dots n, \text{ т. е.}$$

n равно на броя на избранитъ стоки, а o и k сж избранитъ моменти, напр. годинитъ 1926 и 1930.

При тия означения търсениятъ индексъ ще бжде

$$J_{ap} = \frac{kP_1 q_1 + kP_2 q_2 + kP_3 q_3 + \dots + kP_n q_n}{oP_1 q_1 + oP_2 q_2 + oP_3 q_3 + \dots + oP_n q_n} = \frac{\sum_{i=1}^{i=n} kP_i q_i}{\sum_{i=1}^{i=n} oP_i q_i} \dots (1)$$

До сжщия резултатъ ще се доде, ако, вмѣсто току-що изведената формула, се вземе идентичната ней, а именно:

$$J_{ap} = \frac{\sum_{i=1}^{i=n} oP_i q_i \cdot \frac{kP_i}{oP_i}}{\sum_{i=1}^{i=n} oP_i q_i} \dots (1')$$

Тая формула дава възможность само съ помощта на оборотнитъ стойности за началния моментъ на избранитъ стоки и респективнитъ имъ цени за дветъ последователни времена, безъ да се пресмѣтатъ оборотнитъ стойности на втория моментъ, да се изчисли търсениятъ индексъ.

Ако цѣлата оборотна стойность $\sum_{i=1}^{i=n} oP_i q_i$

се приравни на 100 и се потърси какъвъ процентъ представлява стойността на всѣка една отъ взетитъ стоки по отношение на цѣлото, ще се получатъ относителни числа, проценти, които се наричатъ коефициенти на претеглянето или на важността, защото служатъ за измѣрване на последната. Отъ тия коефициенти, вписани въ таблица 1, на стр. 303, се вижда, че групата храни отъ растителенъ произходъ съставя 38.24, отъ които 13.07% се падатъ на пшеницата, хранитъ отъ животински произходъ съставляватъ 17.67%, а само яйцата — 4.08%; текстилнитъ материали участвуватъ съ 9.59%, горивото — съ 7.22% строителнитъ материали — съ 9.69%, а групата разни — съ 17.59%.

Тия коефициенти на претегленитъ индекси за Франция се проявяватъ както следва:

Минерали и метали	26.5
Текстилни произведения, платове	43.5
Сурови и обработени кожи	8.5
Химически произведения	8.6
Каучукъ и хартия	3.7
Дърво	7.1
Варь, тухли, стъкло	2.1

Всичко 100.0

Съответнитъ коефициенти за избранитъ въ Полша групи сж:

1. Храни отъ растителенъ произходъ	24
2. „ „ животински „	18
3. „ колониални	3
4. Дърво	6
5. Текстиль	15
6. Камени вжглища	5
7. Метали	15
8. Разни	14

Всичко 100

Приведенитъ по-горе относителни числа показватъ, че едни и сжщи стоки въ различнитъ държави иматъ различна важность или значение. Това зависи отъ структурата и характера на отдѣлнитъ национални стопанства.

Формула (1) е възприета и препоржчана отъ Върховния статистически съветъ. Тя се базира на претегленитъ сръдни аритметични